

УДК 371.2 (09)

І. І. Коновальчук,
кандидат педагогічних наук, доцент
(Житомирський державний університет імені Івана Франка)
gambrieli@yandex.ru

ПРОЦЕСУАЛЬНО-ЗМІСТОВІ АСПЕКТИ ТЕХНОЛОГІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ РЕАЛІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙ У ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

У статті визначено вихідні засади технологізації процесу реалізації інновацій у загальноосвітніх навчальних закладах. Нововведення розглянуто як складний, багатоплановий процес інтеграції інновацій і педагогічної системи та їх спільного розвитку. У процесуально-змістовому плані технологія реалізації інновацій відображає послідовність етапів концептуалізації, адаптації, безпосередньої реалізації, активного продуктивного використання і розвитку нововведення та змісту інноваційних змін у педагогічній системі. Технологія є способом тиражування інноваційних проектів й уможливорює широкомасштабність і доступність нововведень у масовій практиці.

Постановка проблеми. Сучасні інноваційні процеси в системі середньої освіти носять модернізаційний, технологічний характер і покликані забезпечити широкомасштабну реалізацію основних ідей освітніх реформ у повсякденну діяльність загальноосвітніх навчальних закладів (ЗНЗ). Тому в педагогічній інноватиці останнім часом концентрується увага на дослідженні ефективних механізмів реалізації інноваційних педагогічних ідей у масовій педагогічній практиці. В узагальненому вигляді ця проблема розглядається в ракурсі технологізації інноваційного процесу – забезпечення його системності, ефективності, результативності, діагностичності, керованості, відтворюваності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. При всьому розмаїтті робіт можна виділити певні напрямки досліджень, що пов'язані з проблемою технологізації процесу реалізації інновацій у загальноосвітніх навчальних закладах: фактори і механізми сприйняття педагогами новацій (В. С. Лазарев, Б. П. Мартіросян, О. І. Субетто, Т. М. Шукаєва та ін.); аналіз і використання зарубіжного досвіду освітніх інновацій (О. Н. Джурицький, В. М. Жуковський, М. В. Кларін, Н. В. Кілінська, М. П. Лещенко, О. В. Матвієнко, Л. П. Пуховська, А. А. Сбруєва та ін.); проектування інноваційних педагогічних систем, процесів і технологій (В. П. Безпалько, І. П. Волков, Д. Джонс, В. В. Докучаєва, В. І. Загвязинський, О. М. Коберник, Л. С. Подимова, С. Д. Поляков, В. М. Монахов, В. А. Ясвін); експертизи та моніторинг інноваційних проектів (О. М. Дахін, В. М. Лоханова, Н. М. Мангільова, Г. М. Мкртчян, Т. Г. Новікова, Г. М. Прозументова, Л. З. Ребуха, В. І. Слободчиков, Г. Д. Щекатунова, Д. Уілмс та ін.); моделювання та управління розвитком інноваційного навчального закладу (Л. М. Ващенко, Г. І. Герасимов, П. Далін, Л. В. Ллюхіна, Л. І. Даниленко, Л. М. Калініна, В. С. Лазарев, С. Д. Поляков, М. М. Поташник, В. Руст, А. М. Саранов, В. В. Серіков, Т. М. Сорочан, В. Ю. Кричевський, О. Г. Хомерікі, А. Г. Хуторський та ін.).

Водночас проблема технологізації нововведень потребує як більш системного теоретичного аналізу, так і практичних розробок алгоритмів переведення новацій з мислених конструкцій у технології їх практичного втілення. Найменш розробленими залишаються питання змістово-процесуального забезпечення реалізації інновацій у загальноосвітніх навчальних закладах. Практика свідчить про гостру потребу керівників навчальних закладів, методистів і педагогів в ефективних формах і методах нововведень, у чітких рекомендаціях щодо застосування інновацій та отримання необхідних результатів.

Мета статті полягає в обґрунтуванні вихідних засад і розробці процесуально-змістових аспектів технологізації процесу реалізації інновацій у загальноосвітніх навчальних закладах.

Виклад основного матеріалу. Нинішній ситуації модернізації середньої освіти властиве перенесення попиту загальноосвітніх навчальних закладів з інноваційних теорій, концепцій, ідей на технології їх реалізації, які є гарантією ефективності та результативності інновацій та можливості їх застосування у масовій практиці. Досвід освітніх реформ свідчить, що інтенсифікація інноваційних процесів можлива через перехід від здійснення разових чи періодичних проектів до постійних системних нововведень, що визначають інноваційний тип розвитку навчального закладу. Справа в тому, що розробка проекту реалізації кожний раз для окремої інновації і в кожному навчальному закладі потребує значних затрат часових, людських, фінансових та інших ресурсів, що суттєво знижує ефективність нововведень. Технологізація інноваційних процесів є відповідною реакцією на зростання їх складності за обсягами, кількістю суб'єктів нововведень, факторами, зв'язками, а також необхідності одночасного поєднання реалізації різних нововведень. А. І. Пригожин відзначає, що "ефективність ще довго буде в великій ціні, а технологізація є безперечно джерело її, бо виробляє антагоніста складності – спрощення" [1: 366].

Технологізація – це діяльність по оптимізації діяльності, у нашому випадку – інноваційних процесів. А. І. Пригожин вказує на три переваги, три якості технологізації, які дійсно дають згадане раніше спрощення. По-перше, це раціональність, яка дає можливість економії часу, енергії, сил, ресурсів... – що завгодно. По-друге, це знеособлення, тобто незалежність від особистих якостей працівника. Це теж дуже

важливо, тому що різноманітність індивідуальностей буде якось звужено приведено до якогось єдиного, але відносного знаменника, при виконанні технологічних процедур. По-третє, тиражування – можливість передачі іншим, використання цих же технологій при заміні людей. Відповідно, технологія є освоєний, тиражований проект [1: 367].

Водночас наявні моделі процесу нововведень у ЗНЗ недостатньо технологічні. В них в основному розкриваються теоретичні аспекти реалізації інновацій, а змістова й процесуально-діяльнісна сторони залишаються або недостатньо конкретними, або занадто прив'язаними до якоїсь певної інновації. А. В. Хуторський зазначає, що у сучасній системі освіти існує безліч інноваційних моделей та стратегій їх практичної реалізації. Для кожної інновації часто пропонуються свій метод і своя стратегія. Це призводить до емпіризму та невдач у реалізації інновацій. Для роботи в інноваційному режимі необхідний замкнений управлінський цикл, який складається з цілепокладання, планування, програмування, організації системного моніторингу, корекції інноваційних процесів за результатами зворотного зв'язку [2: 64].

Загальноприйнятим у створенні ефективних механізмів реалізації інновацій є технологічний підхід, згідно з яким інноваційні процеси представляються як кластер (комплекс) технологій, які спрямовані на отримання стійких, прогнозованих, а не стихійних, непередбачуваних результатів нововведень. На думку Г. К. Селевко саме технологічний підхід є одним із засобів вирішення проблеми узагальнення і систематизації розвитку освітніх процесів у сучасному суспільстві, величезного досвіду педагогічних інновацій, авторських шкіл і вчителів-новаторів, результатів психолого-педагогічних досліджень. "Він виступає як концентроване вираження досягнутого рівня розвитку, впровадження наукових досягнень в практику, важливий показник високого рівня професіоналізму діяльності", – стверджує вчений [3: 24].

Основним призначенням технологічного підходу в організації інноваційного процесу в ЗНЗ є розробка технології реалізації нововведень. Поняття "технологія" (від грецьк. *"teche"* – мистецтво, ремесло, уміння і *"logos"* – наука) означає систему наукових знань про способи й засоби ефективної організації виробничих, соціальних, економічних, освітніх та інших процесів та безпосередню діяльність людей, яка здійснюється за науково обґрунтованими й випробуваними програмами. У ракурсі реалізації інновацій у ЗНЗ технологія конкретизує закономірності й принципи інноваційних процесів у вигляді норм, правил, послідовності етапів, змісту процедур та операцій інноваційної діяльності. Технологія реалізації інновацій – це певна схема й реальні дії втілення в життя певної теоретичної моделі інноваційного розвитку навчального закладу.

Як система технологія реалізації інновацій поєднує й упорядковує всі компоненти процесу нововведень: цінності, мету, завдання, зміст, склад, функції, об'єкти й суб'єкти, форми спільної та індивідуальної діяльності, методи, механізми, норми, умови, ресурси, час, простір, середовище, результати. Технології притаманні всі ознаки системи: логіка процесу, взаємозв'язок частин, структурна і змістова цілісність, соціо- і природовідповідність, інтенсивність усіх процесів.

Предмет технології реалізації інновацій – виявлення логічної послідовності та розробка системи способів, засобів, форм, методів введення новацій у педагогічну систему навчального закладу та механізмів їх продуктивного й загальнодоступного використання.

Як зазначають Г. І. Герасимов і Л. В. Ілюхіна, на різних етапах життєвого циклу інновації формуються свої механізми, що можуть вирішити ту чи іншу предметність дії у відповідній логіці. На першому етапі предметністю виступає логіка руху від ідеї "нового" до моделі її оптимальної реалізації у вигляді "нововведення" як змісту і "нововведення" як певного способу впливу на системні якості об'єкта та інновації. На другому етапі розгортається безпосередня реалізація сформульованих раніше конструктів і його зміст полягає в логіці якісної зміни системи. Тут і відбувається імплантація інноваційного змісту, покликаною перетворити якість відповідно до заданого інтенцією розвитку. Специфіка третього, завершального (в інтерпретації авторів) етапу реалізації інновації полягає в тому, що він складається як би з двох достатньо самостійних фаз: перша – ініціювання інноваційних змін в іншому масштабі діяльності; друга – самі інноваційні зміни як відтворення інновації в нових умовах. Подібна структура третього етапу пояснюється, з одного боку, закономірностями дифузії інновації в соціокультурному просторі, з іншого – необхідною експансією інновації, що забезпечує її подальший розвиток [4: 25-27].

Відмітимо діалектичність поглядів авторів на процес нововведення, у якому всі об'єкти й суб'єкти знаходяться у взаємодії і між ними відбувається взаємообумовлений і взаємокорисний симбіоз. Не тільки інновація перетворює педагогічну систему, є "протеїном для її розвитку" (А. І. Пригожин), а й ресурси педагогічної системи є тим живильним ґрунтом, на якому зростає потенціал нововведення.

Етапи реалізації системи управління інноваційними процесами Л. М. Ващенко вибудовує, виходячи з мети інноваційного процесу й положення про те, що нововведення є процесом циклічним і має здатність постійно оновлюватися. На інформаційному етапі вивчаються стан функціонування та ресурсні можливості змін системи, формулюється проблема інноваційного пошуку. Логіко-операційний етап передбачає вироблення та прийняття управлінських рішень на основі формалізації нововведення.

Організаційний етап забезпечує вплив на об'єкт управління, координацію, здійснення контролю та оцінювання. Продуктивний етап переводить процес на рівень поширення нововведення, аналізу тенденцій подальших змін та прогнозування [5: 24]. На наш погляд, у такому представленні технологія пропонує в основному зовнішнє регулювання нововведення, залишаючи не прописаними як дії суб'єктів нововведення, так і чіткість результатів інновації.

Розроблена С. Д. Поляковим модель нововведень в освітній установі включає в себе чотири фази. Фаза перша – пошук нових ідей – проходить у два етапи: створення інформаційного фонду та виявлення інноваційних потреб освітньої установи. Фаза друга – формування нововведення – передбачає: аналіз та проектування, формулювання інноваційних ідей і можливостей навчального закладу, проектування ходу роботи; апробування інноваційних ідей; підведення підсумків апробування, прийняття рішення про масштабне нововведення, вироблення програми його реалізації. Фаза третя – реалізація нововведення. Для цього необхідно: збільшення управлінських ресурсів; залучення до інноваційної діяльності всіх працівників; інноваційне навчання для освоєння інноваційних технологій усім колективом. Фаза четверта – закріплення нововведення. На цій фазі нововведення стосується вже всіх членів педагогічного колективу. Настає пік адаптації нововведення до системи школи і навпаки – системи до нововведення [6: 88-89].

Розглянута модель описує інноваційні процеси переважно з позицій керівників організації, зацікавлених у впровадженні нововведення, тобто – впровадження "зверху". Але така модель не є єдиною можливою: існує й інший погляд на інноваційні процеси – не як на ті, що розвивають, а як на ті, що саморозвиваються. Обидва варіанти інноваційних процесів аж ніяк не є суперечливими, а можуть доповнювати один одного.

На нашу думку, серйозним недоліком представлених у науковій літературі програм нововведень у загальноосвітніх навчальних закладах є те, що в них не враховані закономірності розгортання інноваційного процесу, тому не зрозуміло, які перетворення відбуваються з самою інновацією, які зміни вона вносить у педагогічну систему та які механізми цих змін. Вважаємо, що автори залишили поза увагою один із ключових механізмів технології – організацію взаємодії суб'єктів нововведення, без яких навіть найбільш технологічно продумана інновація нездійсненна. Також поза увагою дослідників часто залишається ключовий компонент технології, без якого вона втрачає смисл і заради якого вона створюється – результат.

Проведений аналіз теоретичних основ, моделей, технологій, а також практичного досвіду нововведень дозволяє виділити певні вихідні позиції технологізації процесу реалізації інновацій у загальноосвітніх навчальних закладах.

Технологія реалізації інновацій має будуватися на розумінні сутності інновації як динамічної системи, що взаємодіє з іншими системами, впливає на них, змінює їх, сприймає та реагує на впливи цих систем і змінюється сама. З цих позицій ми розглядаємо нововведення як складний, багатоплановий процес інтеграції інновації та педагогічної системи, їх спільного розвитку, а технологію як сукупність умов, засобів, способів, форм, ресурсів "життєзабезпечення" нововведення.

Послідовність дій у технології реалізації інновації вписується у загальну стратегію досягнення цілей інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу. Гнучкість технології забезпечується визначенням основних етапів, алгоритму дій і ключових обов'язкових точок контролю, між якими залишається простір для індивідуальної творчості педагогів.

Оскільки факт реалізації інновацій встановлюється за її результатами, то вихідним пунктом процесу реалізації є технологізація цілей інноваційної діяльності як комплексу змін у структурі, функціях, ресурсах педагогічної системи навчального закладу й представлення їх у такому вигляді, щоб можна було чітко діагностувати їх досягнення.

У процесуально-змістовому плані технологія реалізації інновацій у ЗНЗ відображає послідовність етапів концептуалізації, адаптації, безпосередньої реалізації, активного продуктивного використання і розвитку нововведення та конкретизує зміст інноваційних змін у педагогічній системі.

Перший етап – стратегічно-проектувальний – полягає у концептуалізації нововведення відповідно до умов і потреб конкретного навчального закладу й передбачає здійснення таких дій:

- вивчення суспільних потреб щодо змін у якості освіти;
- діагностика та аналіз наявного стану й виявлення проблем у діяльності навчального закладу;
- актуалізація у педагогічного колективу потреб і мотивів інноваційних змін;
- формування інноваційних місій, концепції та стратегії розвитку навчального закладу;
- розробка таксономії цілей розвитку навчального закладу, які описуються у вигляді завдань, критеріїв і показників, що уможливує діагностичність і керованість змін;
- створення інформаційної бази інновацій, введення яких може вирішити наявні протиріччя у функціонуванні педагогічної системи й стати джерелом її розвитку;
- оцінка інноваційного потенціалу навчального закладу щодо достатності його ресурсів для реалізації певних інновацій;

- оцінка та відбір альтернативних інновацій, які найбільш відповідають потребам та можливостям навчального закладу;
- експертиза інновацій на предмет їх доцільності, значимості та можливості реалізації у конкретних умовах навчального закладу та вибір кращого варіанта;
- прийняття обгрунтованого рішення про реалізацію інновації.
- проектування технології реалізації нововведення як послідовності й змісту інноваційних змін.

Зміст *другого етапу* полягає у *безпосередній реалізації інновації* і передбачає комплекс змін у структурі, функціях, ресурсах, стилі мислення, способах діяльності й результатах, які вносить нововведення у практику роботи навчального закладу. Саме на цьому етапі повною мірою проявляється характерологічна риса інновації як метадіяльності – діяльності зі зміни інших видів діяльності, спочатку особистісних структур (потреб, мотивів, цілей, цінностей, смислів, установок, потім – виконавчих структур (форм, методів, способів, засобів) [7: 24].

Процес реалізації інновації окрім безпосередніх результатів, що визначаються її концептуальною метою, викликає лавину супутніх нововведень в управлінні, інформаційному забезпеченні, методичній роботі, матеріально-технічних засобах, способах комунікації, підвищенні кваліфікації педагогів, логістиці потоків інформації тощо. Цей комплекс змін докорінно перетворює стан навчального закладу, дозволяє швидко адаптуватися до впроваджуваної інновації й нарощувати ресурси для освоєння більш складних, масштабних інновацій. Якраз на цій стадії розкривається сутність інновації як цілеспрямованих змін педагогічної системи, що не лише вносять у її структуру нові елементи, але й зумовлюють перехід системи із одного стану в інший.

Технологічні процедури цього етапу визначаються змістом і послідовністю змін, які необхідні для реалізації нововведення і які воно вносить у педагогічну систему:

- цілепокладання – сприйняття педагогами інновації й мотивована згода з рішенням про її реалізацію;
- перебудова особистісних структур (потреб, мотивів, цілей, цінностей, смислів, установок, моральних позицій, стимулів) і стилю мислення суб'єктів нововведення;
- оптимізація інноваційного потенціалу навчального закладу – інтелектуальних, технологічних, матеріально-фінансових, управлінських та інших ресурсів, необхідних для реалізації інновації;
- перебудова виконавчих структур діяльності суб'єктів нововведення, освоєння ними нових форм, засобів, методів, способів діяльності;
- адаптація нововведення до конкретних умов;
- зміни в структурі й функціях педагогічної системи;
- застосування нових моделей управління, координації й синхронізації дій усіх учасників нововведення;
- встановлення нових каналів зворотного зв'язку й налагодження моніторингу процесу реалізації інновації;
- коригування дій при відхиленні від встановлених параметрів нововведення;
- виявлення та оцінка нових результатів у тих видах діяльності навчального закладу, на покращення яких було спрямоване нововведення, контроль їх якості, стійкості, ефективності;
- відстеження ефективності супутніх нововведень, які викликала реалізація основної інновації.

Результати інноваційних змін виступають критерієм оцінки ефективності нововведення та підґрунтям *третього етапу реалізації інновації* – її *активного й продуктивного використання та розвитку*. На цьому етапі проявляються дві взаємопов'язані тенденції: інституалізації інновації як джерела розвитку педагогічної системи й одночасного подальшого розвитку самої інновації.

Процесуально-змістовими компонентами технологічного процесу нововведень тут виступають:

- встановлення зв'язків нововведення з компонентами педагогічної системи, аналіз впливу інновації на їх розвиток;
- рефлексія процесу й результатів нововведення;
- оцінка змін в інноваційних ресурсах навчального закладу;
- аналіз досвіду використання нововведення, виділення проблем і труднощів, які виникали під час реалізації інновації;
- оцінка й відбір найбільш ефективних механізмів, схем, прийомів й включення їх в арсенал технології реалізації наступних нововведень;
- модифікація моделі інновації відповідно до нових цілей, умов, ресурсів і потреб розвитку навчального закладу;
- удосконалення технології реалізації нововведення за рахунок набутого досвіду, оптимізації та раціоналізації дій, скорочення термінів їх виконання, одночасного паралельного виконання операцій, ліквідації непотрібних ланок;
- реалізація модифікованої моделі інновації як джерела сталого розвитку педагогічної системи;
- підтримка сприятливого соціально-психологічного клімату в колективі;
- прогнозування подальшого розвитку навчального закладу та ініціювання наступних нововведень.

Ефект іррадіації (лат. irradigare – сяяти, випромінювати) притаманний не кожному нововведенню і спрацьовує не завжди. Чи буде інновація швидко втрачати свою новизну (рутинізація нововведення), чи буде модернізуватися й значно відчутніше впливати на розвиток навчального закладу, залежить від інноваційного потенціалу освітнього закладу [8: 42]. Інноваційні зміни в структурі, функціях, процесах педагогічної системи, ресурсах навчального закладу створюють умови для удосконалення нововведення, збільшення його потужностей, розширення можливостей у вирішенні актуальних практичних задач. І саме головне – у ході освоєння нововведення, осмислення набутих знань і досвіду, зростає рівень інноваційної компетентності педагогів і керівників начальних закладів, що уможливило трансцендентне (таке, що не могло бути здійсненим, спираючись на минулий чи наявний досвід) прогнозування нових цілей розвитку й готовність до більш складних, масштабних нововведень. Таким чином, забезпечується циклічність і неперервність інноваційного розвитку навчального закладу.

Висновки. Процес реалізації інновацій полягає у їх практичному використанні й спрямований на внесення змін у педагогічну систему, виведення її на такий рівень функціонування, що забезпечує отримання якісно нових стійких результатів її діяльності впродовж значного періоду, тривалість якого визначається інноваційним потенціалом нововведення. Основне призначення технологічного підходу полягає у функціях систематизації, нормування, раціоналізації, оптимізації, регулювання, стабілізації, управління та саморозвитку процесу нововведень. Технологія є способом тиражування інноваційних проєктів й уможливує широкомасштабність, керованість і доступність використання нововведень у масовій практиці, економить ресурси на їх впровадження й гарантує результативність інноваційних змін.

Перспективи подальших досліджень полягають у вдосконаленні спеціальних технологій (експертизи, проєктування, моніторингу та ін.), що забезпечують процес реалізації інновацій у загальноосвітніх навчальних закладах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Пригожин А. И. Методы развития организаций / А. И. Пригожин. – М. : МЦФЭР, 2003. – 863 с.
2. Хуторской А. В. Педагогическая инноватика : методология, теория, практика : [научное издание] / А. В. Хуторской. – М. : Изд-во УНЦ ДО, 2005. – 222 с.
3. Селевко Г. К. Энциклопедия образовательных технологий : в 2 т. / Г. К. Селевко. – М. : НИИ школьных технологий, 2006. – Т. 2. – 816 с.
4. Герасимов Г. И. Инновации в образовании : сущность и социальные механизмы / Г. И. Герасимов, Л. В. Илюхина. – Ростов н / Д : НМД "Логос", 1999. – 136 с.
5. Ващенко Л. М. Система управління інноваційними процесами в загальній середній освіті регіону : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра пед. наук : спец. 13.00.01 "Загальна педагогіка та історія педагогіки" / Л. М. Ващенко. – Київ, 2006. – 40 с.
6. Поляков С. Д. Инновации в жизни школы / С. Д. Поляков // Директор школы. – 1997. – № 6. – С. 87–89.
7. Карпова Ю. А. Введение в социологию инноватики : [учебное пособие] / Ю. А. Карпова. – СПб. : Питер, 2004. – 192 с.
8. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : [навч. посіб.] / І. М. Дичківська. – К. : Академвидав, 2004. – 352 с.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Prigozhyn A. I. Metody razvitiia organizatsii [Methods of Organizations Development] / A. I. Prigozhyn. – M. : MTZFER, 2003. – 863 s.
2. Khutorskoi A. V. Pedagogicheskaiia innovatika : metodologiiia, teoriia, praktika [Pedagogical Innovation : Methodology, Theory, Practice] : [nauchnoe izdanie] / A. V. Khutorskoi. – M. : Izd-vo UNTZ DO, 2005. – 222 s.
3. Selevko G. K. Entsiklopediia obrazovatel'nykh tekhnologii [The Encyclopedia of Educational Technologies] : v 2 t. / G. K. Selevko. – M. : NII shkol'nykh tekhnologii, 2006. – 816 s.
4. Gerasimov G. I. Innovatsii v obrazovanii : sushchnost' i sotsial'nye mekhanizmy [Innovations in Education : the Essence and Social Mechanisms] / G. I. Gerasimov, L. V. Iliukhina. – Rostov n / D : NMD "Logos", 1999. – 136 s.
5. Vashchenko L. M. Systema upravlinnia innovatziinymy protsesamy v zagal'nii serednii osviti regionu [The System of Governing the Innovational Processes in the Secondary School of the Region] : avtoref. dys. na zdobuttia nauk stupenia d-ra ped. nauk : 13.00.01 "Zagal'na pedagogika ta istoriia pedagogiky" / L. M. Vashchenko. – Kyiv, 2006. – 40 s.
6. Poliakov S. D. Innovatsii v zhyzni shkoly [Innovations in School Life] / S. D. Poliakov // Direktor shkoly [School Principal]. – 1997. – № 6. – S. 87–89.
7. Karpova Yu. A. Vvedenie v sotsiologiiu innovatiki [Introduction into the Sociology of Innovation] : [uchebnoe posobie] / Yu. A. Karpova. – SPb. : Piter, 2004. – 192 s.
8. Dychkivs'ka I. M. Innovatsiini pedagogichni tekhnologii [Innovational Pedagogical Technologies] : [navch. posib.] / I. M. Dychkivs'ka. – K. : Akademvydav, 2004. – 352 s.

Матеріал надійшов до редакції 16.01. 2013 р.

Коновальчук И. И. Процесуально-содержательные аспекты технологизации процесса реализации инноваций в общеобразовательных учебных заведениях.

В статье определены исходные позиции технологизации процесса реализации инноваций в общеобразовательных учебных заведениях. Нововведение рассматривается как сложный, многоплановый процесс интеграции инновации и педагогической системы и их совместного развития. В процессуально-содержательном плане технология реализации инноваций отражает последовательность этапов концептуализации, адаптации, непосредственной реализации, активного продуктивного использования и развития нововведения, а также содержания инновационных изменений в педагогической системе. Технология является способом тиражирования инновационных проектов и обеспечивает широкомасштабность и доступность нововведений в массовой практике.

I. I. Konoval'chuk. Procedurally Substantial Aspects of the Technologization of the Innovations Implementation into the Secondary Educational Establishments.

The issuant aspects of the technologization of the innovations implementation into the secondary educational establishments are defined in the article. The innovation is examined as the complex process of innovations and pedagogical system integration as well as their common development. The technology of innovations implementation according its procedurally substantial aspect reflects the sequence of conceptualization stages, adaptation, direct realization, active productive usage and development of the innovation and content of innovative changes in the pedagogical system. Technology is the means the duplicating of innovative projects and makes their availability in the general practice.